THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. WINBERG, President, Gen. Mgr. H. HIRSH, Editor
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
67 Elizabeth Street Telephone Main 4582
SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

די יעצטיגע וועלט קריעג און די פרויען

אז די פרויען זעלען פון דער געגענוואַרטיגער מלחמה האָבען מעהר צו פערלירען ווי די מענער, איז א פאַקט וועלכער שטעהט העכער פון יעדען צווייפעל; די מיליאָנען אלמנות, פערלאָזענע כלות און מוטערס פון געהרגעטע און פערקריפּעלטע קינדער זעלען נים אויפהערען צו ליידען אפילו נאָכדעם ווען די מלחמה וועט זיין צו ענדע. זעהרענד די געפאלענע אויף'ן שלאַכט־פעלד האָבען איינמאָל שוין אָבגעליטען זייערס און מעהר נים, זיי עקזיסטירען נים מעהר.

עס וואָלט געווען א גרויסע עולה צו פערלאַנגען, אז די פרויען זאָלען זיך געווען שטעלען געגען מלחמה אין די ערשטע טעג פון דער מאָביליזאַציע אין די פערשיעדענע לענדער. דאָס אונגליק איז אָנגעקומען אזוי פּלוצלונג אז די מענער אליין, וועלכע זיינען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו געהן מקריב זיין זייערע לעבענס האָבען אויך נים געקענט אויספיהרען צו פערמיידען די מלחמה, אָבוואָהל זיי זענען איבעראל געווען פרינציפּיעל געגען מלחמה, טא וואָס האָט מען שוין געקענט ערוואַרטען פון די פרויען? נאָך אַלעמען קען מען דאָך נים פאָדערען. אז די פרויען זאָלען זיין גרעסערע העלדען ווי די מענער.

דערפאַר אָבער קען מען שוין זעהר פיעל טאָדלען די פרויען פאַר זייער שווייגען די גאַנצע צייט זינט דער ערשטער פייער איז פערלאשען געווארען; פאַר זייער טהאָטלאָזיגקייט, פאַר זייער גלייכגילטיגקייט צו דער גוואַלדיגער שחיטה אויף זייערע מענער און געליעבטע קינדער, וואָס געהט שוין אָן אזא לאַנגע צייט.

שוין מעהר ווי א האַלב יאָהר, אז די גרויזאַמע שלאַנג־מלחמה האַלט אין פערצעהרען מיליאָנען מענשען פון דעם מעגליכען געשלעכט און דער וויבליכער געשלעכט שטעהט פון ווייטען און בענוגענט זיך מיט ווישען די אויגען יעדע איינע ביי זיך צו הויז און מיט זיפצען אויף'ן גרויסען אונגליק וואָס האָט פאַסירט.

א מלחמה איז נים קיין ערד־ציטערניס, און נים קיין שטורם־ווינד, וועלכע מוזען און קענען אנדערש נים בענענענט ווערען ווי מיט א זיפן; א מלחמה איז פון מענשען, זי ווערט אנגעפיהרט פון מענשען און קען גענענגט ווערען פון די זעלבע מענשען. דעריבער האָבען די פרויען געטענט אָנווענדען גאַנץ אנדערע מיטלען ווי זיפצען און קרעכצען.

די פרויען פון דער גאַנצער וועלט און איבערהויפּט פון די מלחמה־לענדער, האָבען געדאַרפט העפטיג פּראָטעסטירען און פערטויבען די וועלט מיט זייערע געשריען געגען מלחמה; זיי, די פרויען, האָבען יעצט געהאַט א געלעגענהייט צו צייגען דער וועלט, אז זיי קענען עטוואָס אויפטהון, אז זיי קענען די וועלט אויסבעסערען און פערהיטען די מענשהייט פון אן אונגליק.

עס איז געווען די הייליגסטע פליכט פון אלע מוטערס און פרויען צו רעטען זייערע קינדער און מענער פון טוידט; עס איז געווען זייער טויזענד־פאַכע פליכט צו טהון אלעס אין דער וועלט, אז די מלחמה זאָל געקריפּעלט און געענדיגט ווערען.

די פרויען האָבען געקענט, ווען זיי זאָלען געווען וועלען, שטורעמען די פאַרלאַמענטען, די אלע דיפּלאָמאַטישע קוואַרטירען; זיי האָבען גע־קענט פאַראַליזירען דאָס גאַנצע לעבען פון יעדען לאַנד; זיי האָבען זיך געדאַרפט פערזאַמלען טאָג־טעגליך און זוכען פלענער ווי צו ברענגען א גיכען שלום; זיי וואָלטען עס אויך שוין לאַנג געבראַכט ווען זיי זאָלען עס געווען וועלען און זיין ערענסט.

מיר זענען זיכער, דאָס ווען די פרויען זאָלען פּלוצלונג אָנפאַנגען אן אויסשלאַכטונג פון זייער מין. אזוי ווי די מענער טהוען עס יעצט, וואָלטען די לעצטע דערצו נים דערלאזען; זיי וואָלטען שוין געזוכט און געפונען די נויטיגע מיטלען ווי די מאַרד־עפידעמיע צו אָבשטעלען. יעצט אָבער זעהען מיר, אז דער מענער־געשלעכט האַלט אין אויסמאָרדען מיליאָנען פון די בעסטע, איינסטע מענשען־קינדער און די פרויען קוקען אן שוויי־גען; זיי זענען אונטער דעם זעלבען פאַלשען איינפלוס ווי די מענער און אין טויזענדער פעלע העלפען זיי נאָך די מלחמה צו פערלענגערען. זיי נעהמען זאָגאַר אנטהייל אויף'ן שלאַכט־פעלד אין דער פאַרמע פון באַרמהערציגע שוועסטער, זיי מאַכען עס פאַר די קעמפּענדע רעגירונגען פיעל לייכטער און בעקוועמער צו אָנהאַלטען די מלחמה אזוי לאַנג ווי נור מעגליך.

דורך די פרויען־נייערסעס און רעד־קראָס־אַרבייטאַרינס, בעקומט נאָך די מלחמה א שטעמפּעל פון אָנשטענדיגקייט און עהרווירדיגקייט; די פרויען בעשטעטיגען דערמיט די אַרבייט פון די רעגיערונגען, וואָרהאַיט זיי באַטען זיך אן צו שטיצען אין צו העלפען די קריעגס־פאַרטייען פון יעדען לאַנד און זיי העלפען זיי טאַקי.

די יעצטיגע האַנדלונג פון די פרויען בנוגע צו מלחמה, וואָלט אפשר זיין בערעכטיגט, ווען זיי זאָלען זיך קוויקען מיט א נקמה־געפיהל; ווען זיי זאָלען צו אונז זאָגען: „נאָט זעהט, וואָס אייערע מענער האָבען אייך אויפגעטהון! זעהט וואָס פאַר א חורבן זיי האָבען געבראַכט אויף דער וועלט!"

דער אמת איז אבער גאַנץ אנדערש. די פרויען זוכען נים קיין נקמה אָן אנז, נור זיי זענען גראַדע אזוי אונפעהיג און אזוי קאָנטראָלבאַר ווי די מענער, זיי ווערען בעאיינפלוסט פון אלע שוואַכקייטען אזוי גוט ווי די מענער; ביי זיי איז אויך רעכט צו פערלירען א קינד אָדער מעהרערע, צו־ליעב אזא נאַרישען געשריי ווי, „פאַטריאָטיזם!"

אפילו די סאָפראַדזשעטס, די פרויען־מיליטאַריסטען וועלכע קעמפּ־פען אימער פאַר פרויען־רעכט, האָבען אויך גוט געהייסען די מענערשע האַנדלונג אין דער יעצטיגער מלחמה און אנשטאַדט דעם וואָס זיי זאָלען פערדאַמען די אלע בלוט־בעדער און איפהויבען אלע פרויען אין דער וועלט געגען דעם ווילדען אויסבריך פון דער יעצטיגער קריעג. האָבען נאָך פיעלע פון זיי אליין זיך אָנגעשלאָסען אן דעם „רעד קראָס" און זיי זענען אויעק צו'ם שלאַכט־פעלד.

די מענער קענען זיך אין מלחמה־צייט ווייניגער העלפען ווי עס קענען זיי העלפען די פרויען, ווען די לעצטע זאָלען וועלען, וואָלט די מלחמה געווען שוין לאַנג פאַראיבער. ווען די פרויען זאָלען געווען אויפהויבען א ריכטיגען קאַמפּף געגען דער מלחמה, וואָלטען זיי פיעל פערשנעלערט דעם שלום.

א פרוי פרעגט נים וואָס זי האָט צו טהון ווען איהר קינד איז אין געפאַהר, זי שפרינגט אפילו אין פייער ווען נויטיג, און דאָ ווערען גאַנצע מיליאָנען קינדער געהאַלטען אין דער גרעסטער געפאַהר און די מוטערס ווייערע בעגיגענען זיך מיט ברעכען די הענט אין ווייגען.

עס איז וואונדערבאַר, ווי די פרויען פון דער גאַנצער וועלט קענען נים אין פרוביירען אויך נים צו בעקעמפפען מלחמות. עס איז אמת טאַקי, אז זיי פעהלט ארגאַניזאַציע, אבער אין אזא גרויסען פייער, האָבען זיי אלע געדאַרפט אָנפיהרען א קאַמפּף אונארגאַניזירט, אינסטינקטיוו. זיי האָבען אלע געדאַרפט אריין אין די גאַסען און מיט זייערע קולות אויפרייס־סען די הימלען, דאָס אליין וואָלט שוין געווען א גוטער קאַמפּף.

זאָל מען נים געוואָהנט ווערען צו וואָס מען קען געפּרואווט ווערען! ווער וואָלט עס געקענט גלויבען, אז מען זאָל שיקען מיליאָנען קינדער צו'ם טויד און זייערע מיטערס זאָלען ליידען און שווייגען.

הונגער און גדלות

אונזערער א לעזער פרעגט אונז די פאָלגענדע פראַגע:

„עס זענען דאָ, שרייבט ער, אזעלכע לייטע וועלכע קענען בעטע־לען, שנאָרען, מאַכען א קרומען פנים, געהן אין אלע צדקה־אַנשטאַלטען און רייסען פון טוידטע און פון לעבעדיגע. עס זענען אויך פאַראַן פיעלע פעראַרימטע פאַמיליען, וועלכע וועלען נים בעטען, ווען זיי זאָלען אפילו איסגעזען פון הונגער.

די היגע צדקה־חברות מאַכען געוויגנליך אן אונטערזוכונג, איידער זיי גיבען אימעצען אביסעל שטיצע. זיי אונטערזוכען אָבער נור אזעלכע הייזער וועלכע וועגדען זיך צו זיי נאָך שטיצע. און דאָס זענען מעהרסטענס לייטע וועלכע זענען פּראַפיסיאָנעלע שנאָרער. טא וואָס זאָלען־טהון אזעל־כע לייטע, וועלכע קענען נים בעטען און ווילען זייער דלות נים אדווי־טייזען?

וואָלט נים געווען א ישר, פרעגט דער שרייבער, אז פון דער ביסעל משאַריטי וואָס ווערט דאָ אויסגעטהיילט, זאָל וועניגסטענס א קליינער טהייל רעזערוויירט ווערען פאַר די פאַמיליעס וואָס הונגערן שטילערהייד אין שנאָרען נים? אין וואָרהייט זאָל מען נים אויסגעפינען עפּעס א פּלאַן לויט וועלכען אן אָנשטענדיגע פאַמיליע וואָס גייטיגט זיך אין ברויט און אין מילך פאַר די קינדער, זאָל זי עס קענען בעקומען אָהנע צו דאַרפען אונטערזוכט ווערען און אָהנע צו דאַרפען קומען ערגען בעטען דיעזע העכסט־וויכטיגע לעבענס־אַרטיקלען?

דער שרייבער פון דער איבענדערמאָהנטער פראַגע, וויל, עס זאָל ערפינדען ווערען א פּלאַן וואָ מאַנכער זאָל קענען בעקומען די נויטיגע שטו־צע, ווי ברויט און מילך, נים דאַרפענדיג אויסשטרעקען די האַנד און נים דאַרפענדיג געהמען די שטיצע פון אן אנדערענס האַנד וואָס ווערט אויס־געשטרעקט צו איהם.

בעסער געזאָגט, וויל דער שרייבער, אז מען זאָל אין א געזיסען פּלאַן אזעקלעגען ברויט אין מילך. עס זאָל דאַרטען זיין שטענדיג פינסטער, אזוי אז מענשען זאָלען קענען אריינגעהן און אַרויסגעהן נים בעמערקטער־הייט און נעהמען פאַר זיך א ברייטעל אין א ביסעל מילך, אבער אזא זאַך איז אבסאָלוט נאַריש און עס איז אינמעגליך אויסצופיהרען, ווען אזא פּלאַן זאָל עקזיסטירען, וואָלט ער בעלאַגערט ווערען מאַקי־זייעדערפון די שנאָרער און אויך פון גנבים אין דעם אָנשטענדיגען אָרימאַן וואָלט גאַר־נישט אָנגעקומען.

מיר גלייבען אויבערהויפּט נים אין דעם געדאַנק, אז פאַר מאַנכע מענשען איז עס אונטעגליך צו בעטען שטיצע, אזעלכע מענשען, זאָגען מיר, פערדיענען נים קיין שטיצע.

בעטען הילפע אין א נויט, איז נים קיין שאַנדע. עס איז בלויז א שאַנדע ווען איינער גנב'עט, און קוים געפינט זיך איינער אין א שלעכטער לאַגע, אין אזא צושטאַנד דאָס איהם פעהלט ברויט און מילך פאַר די קינ־דער און ער האָט דאַכט א היבשע מאָס פּוסטען שטאָלץ וועלכער דערלאָזט איהם נים צו בעטען הילפע, איז איהם קיינער נים שולדיג, די וועלט איז קיינעם נים קיין בעל חוב, זי דאַרף נים אַרומגעהן און זוכען אונגליקליכע בעלי יחוס וועמען זי זאָל אריינזאַרפען א מתן בסתר, איבערהויפּט קען עס נים געטהון ווערען יעצט, ווען עס זענען דאָ אזוי פיעל נייט־ליידענ־דע און אזוי וועניג מיטלען צו הערפען.

מיר דאַרפען בלויז העלפען די יעניגע וועלכע ליידען פון ארימקייט. אבער נים אזעלכע וועלכע ליידען פון גדלות; זיך האַלטען גרויס מעג נור אזא איינער וואָס דאַרף צו קיינעם נים אָנקומען, אבער קוים בעדאַרף איינער פרעמדע שטיצע, האָט ער קיין רעכט נים צו פערלאַנגען, אז מען זאָל איהם געבען ביידע זאַכען, אי שטיצע, אי שוינען זיין פּוסטען שטאָלץ.

דער מאַן וואָס געהט אויס פון הונגער צוליעב זיין גדלות, האָט ריכ־טיג פערדיענט זיין שטראָף און ער קען צו קיינעם נים האָבען קיין טענות, מיר זענען נור מחייב צו אויפהאַלטען אונזער מיט־מענשענס לעבען, אבער נים זיין שטאָלץ.

די יעצט־עקזיסטירענדע סיסטעמע פון פערטהיילען צדקה, איז די ריכטיגסטע וואָס קען געבען, יעדער איינער וואָס ברויכט שטיצע מוז אריינקומען אדער שרייבען צו די פערשיעדענע אָנשטאַלטען, יענע מוזען דעם פאַל אונטערזוכען און דאַן אייב זיי געפינען עס פאַר נויטיג, העלפען זיי ווי ווייט זיי קענען.

פון הונגער לאָזט מען דאָ קיינעם נים פאַלען, פון גדלות אבער איז ניטאָ קיין הילפע, ווען איינער וויל שטאַרבען פון גדלות, קען איהם קיינער נים העלפען.

ענגלאַנד האָט פערלאָרען אין דער יעצטיגער מלחמה אין טוידטע, פער־וואונדעטע און געפאַנענענע, 104,000 מאַן.

ענגלאַנד האָט נים אויסגעשטעלט קיין מיליאָנע ארמעע און אויב פון איהר קלייניער צאָהל סאָלדאַטען זענען אזוי פיעל פערלאָרען געגאַנגען, איז א סמן אז די ענגלישע סאָלדאַטען טהוען עטוואָס אויף, זיי שפּיעלען זיך נים.

זעפּעלין, דער דייטשער גראַף וועלכער האָט ערפונדען די בעריהמטע דייטשע לופט־שופען, זאָגט נביאות, אז צוליעב זיינע לופט־שיפען וועט די קריעג געענדיגט ווערען גאַר אין קורצען.

ער זאָגט אבער נים ווער עס וועט ארויס דער זייגער, מעגליך אז די זעפּעלינען וועלען דייטשלאַנד בהעכען וועניג נוצען, אזוי אז זי וועט זיך כאַפּען און שליסען א שלום.

אן ענגלישע לופט־מאַשין האָט ארונטערגעוואָרפען באָמבעס אויף א דייטשער סאָבמאַרין און די לעצטע איז אויף'ן אָרט געזונקען.

דייטשלאַנד האָט פאַרבלאָקאַדירט דעם ים אין יענער געגענד. האָט ענגלאַנד דאַרטען פאַרבלאָקאַדירט די לופט.

0

די רוסען האָבען געהאַט א גרויסע נידערלאַגע ביי דעם דוקלא פּאַס אין די קאַרפּאַטען־בערג.

צאַר ניקאָלאַי וועט יעצט האָבען א גוטען לעסאָן, ער זאָל זיך מעהר נים וועלען בענוצען מיט אן עסטרייכישען פּאַס.

א טעלעגראַמע פון לאָנדאָן מעלדעט, אז די אידישע אָפיציערען אין דייטשלאַנד ווערען באַיקאָטירט פון זייערע קריסטליכע חברים.

דערפאַר ווערען די דייטשע אָפיציערען באַיקאָטירט פון גאַנץ אייראָפּאַ.

מקח וממכר לויט'ן תלמוד

געשריבען פאַר'ן „אידישען זשורנאל"
פון רבי דר. פריים.

די נחומצט פון מטלטלים

(בעייעגליכעם אייגעטהים.)

די געזעצליכע פרינציפּען וואָס מיר האָבען ארויסגעבראַכט אין ערשטען קאַ־פּיטעל פון דיעזער אָבטהיילונג האָבען אין געוויסע הינזיכטען א שטאַרק שייכות מיט די געזעצליכע פרינציפּען וועגען וועל־כע מיר געהען דאָ רעדען, נעמליך די יעניגע תלמודישע געזעצע וואָס באַציהען זיך צו דעם קויפען און פערקויפען פון מטלטלים, דאָס הייסט אזא איינענטהום וואָס מען קאָן ריהרען פון איין אָרט אויף א צווייטען.

(1) די גמרא וואָס רעדט ארום דעם מאַמר פון דער משנה (2) „נכסים שאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה". דאָסהייסט, אזא איינענטהום וואָס איז נים קיין געגוגענדע גאַראַנטיע אז מען זאָל פאָלעקטען דער פון חובות, קאָן נים פאַר־קויפט ווערען בלויז דורך משיכה, פרעגט זעהר ריכטיג: פון וואַנען ווייסען מיר, אדער פון וואַנען איז געדרונגען, אז דער פערקויף פון מטלטלים איז בלויז גילטיג דורך משיכה? דאָס הייסט דורך דעם וואָס דער קויפער זייהט צו זיך דאָס אר־טיקעל וואָס ער געהט קויפען. דער עגט־פער וואָס די רבנים גיבען אונז איז דאָס יעזער פונדאַמענטאַלער נעזעץ איז גע־דרונגען פון א פסוק אין חומש: (3) „וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" אויב דו וועסט עטוואָס קויפען צו דיין נאָהענטען אדער עטוואָס קויפען פון דיין נאָהענטען, דורך וועלכען די ח"ז זענען געקומען צום שלום דאָס דיע־זער פסוק מוז נויטווענדיגער ווייזע מיי־נען, דאָס ווען מטלטלים וועלען געקויפט אדער פערקויפט ביי יעמאַנדען — איז האַנדלונג פון קויפען בלויז דאַן גילטיג ווען די באַטרעפענדע זאַך געהט ארויס פון דער האַנד פון פערקויפער צו דער האַנד פון קויפער.

איינע פון די הויפּט אורזאַכען פאַר וואָס די חכמים רופען נים א קאָנטראַקט; וואָס איז געמאַכט געוואָרען צווישען צוויי צדדים בנוגע בעזעגליכעם איינענטהום, גילטיג סיידען עס איז פאַרגעקומען משיכה האָט אויך אן עהרישע בעדייטונג; ווי די גמרא לערענט אונז דעם מאַמר: (4) גזירה שמא יאמר לו נשרפוחיטך בעליה." וועלכעס איז אין דער ווירקליכקייט איינס צווייטדרען שווינדלערישע מסחרים.

בכדי ארויסצובריינגען די עהרישע זייט מעהר בולט, מען זאָל מע־ר ארויס־זעהען, וועל אויך אילוסטרירען דעם דער־מאָהנטען תלמודישען מאַמר מיט א משל פון די חכמים:

צום ביישפּיעל ראַבען פאַרקויפט צו שמעון'ען א צאָהל בושעלס. ווייל פאַר וועלכע שמעון האָט בעצאָהלט ראובן'ען, נאָר אזוי ווי שמעון האָט קיין צייט געהאַט איהם צו נעהמען צו זיך איז דער באַטרע־פענדער ווייל נאָך אין שפּייכלער ביי ראובן'ען.

זאָל, למשל, פאַרקומען א פייער בנ־ראובן'ען אין שפּייכלער, וואָלט ראובן גע־האַנט נאָגען: „אזוי ווי דער ווייל איז שמעון'ס, זאָל שמעון קומען און איהם ראַטעווען".

ווען אָבער עס איז פאַראַן א געזעץ פון משיכה, איז כאָטש שמעון האָט בע־צאָהלט ראובן'ען פאַר דעם ווייל, דאָ אזוי לאַנג ווי קיין משיכה איז נים פאַר־געקומען, איז דער באַטרעפענדער ווייל נאָך ראובנ'ס און ער מוז איהם אָבהיטען ביז שמעון קומט און נעהמט איהם אויעך פון ראובנ'ס שפּייכלער.

דער עהרישער געזעץ פון מי שפּרע.

אין געגענזאַץ צו דער געזעצליכער זייט פון אידישען דין וועגען וועלכער מיר האָ־בען גערעדט אין די לעצטע צוויי קאַפּיט־לאָך, זענען אויך פאַראַן עהרישע זייטען בנוגע די דינים פון מקח וממכר, די וויכ־טיגסטע פון וועלכע איז די מי שפּרע:

קיין מכירה, קיין סייל, איז נים גילטיג לויט דעם אידישען דין סיידען אלע פאַרשריפטען בנוגע דער גילטיגקייט פון א פאַרקויף זענען אָבגעהיט און דורכ־געפיהרט געוואָרען.

ווען אלזאָ אן אָבמאַך איז געשלאָסען געוואָרען צווישען ראובנ'ען און שמעון'ען בנוגע דעם פאַרקויף פון עטוואָס א זאַך נאָר איבער אן אורזאַכע וועלכע ביידע צדדים דאָ האָבען גורם געווען איז די מישיכה, וועלכע איז נויטיג צו מאַכען די מכירה גילטיג, נים שטאַטגעפונען.

אין אזא פאַל, ווען אויפ'ן צווייטען טאָג ענטוועדער ראובן אדער שמעון וועלען ברעכען דעם קאָנטראַקט וואָס איז צווישען זיי געמאַכט געוואָרען, קענען זיי עס טהון, — אָבער איידע דער קונה פרינגט צוריק זיין געלד, מוזען זיי ביידע, דער קויפער און דער פאַרקויפער געהען צו א רב און איהם דערצעהלען וועגען אָבמאַך, אויף וועגען דעם וואָס אַז וויילען ברע־כען זייער קאָנטראַקט, דער רב נאָכדעם ווי ער האָט אויסגעהערט ביידע צדדים, דאַרף זאָגען פאָלגענדע פאַרשריפט:

(5) „מי שפּרע מאַנשי דור המבול ומאַנשי דור הפלגה ומאַנשי סדום ועמורה וכמצרים שטבעו בים הוא יפרע כמי שאינו עומד בדבורו.

דער, הייסט עס, וואָס האָט באַ־שטראַפט די מענשען פון צייט פון מבול, די מענשען פון דור הפלגה, פון סדום און עמורה און האָט דערטרונקען די מצריים אין ים דער זאָל באַשטראַפען דעם יענינען, וואָס האָלט נים זיין וואָרט־כאָטש דער געריכט קאָן איהם נים צווינ־גען).

נאָכדעם ווי דער רב זאָגט אָב דעם דערמאָהנטען פסוק נים מען צוריק דאָס געלד צו דעם וואָס האָט געבראַכען דעם קאָנטראַקט.

דאָס וואָס מיר האָבען ערשט באַ־שריבען וועגען ברעכען א קאָנטראַקט און צוריקקריגען דאָס געלד, וועלכעס ענדיגט זיך מיט זאָגען דעם אויבען ציטירטען פסוק, איז באַוואוסט אלס דאָס עהרישע געזעץ פון מי שפּרע.

א ביילל אָף סייל (שטר מכירה) איז נים גילטיג דורך א מינדליכען אָבמאַך.

האָבענדיג אין זינן דעם אויבען צו־טירטען עהרישען דין לאָמיר איצט באַ־טראַכטען מסחרים דורך מינדליכע אָב־מאַכען.

דאָס אידישע געזעץ אונטער געוועהנ־ליכע אומשטענדען אנערקענט נים קיין מינדליכען אָבמאַך (6), ווען אפילו דיע־זען אָבמאַך האָבען ביינעוואוינט פופציג עדות.

סיידען די נויטיגע פאַרשריפטען זע־נען דורך געפיהרט געוואָרען ווי בסח, אדער שטר, אדער חזקה בנוגע צו ריעל עסטייט, משיכה וואָס אָנבעלאַנגט צו מטלטלים און הגבהה (אויפהויבען) אין בעזיג צו זאַכען וואָס מען מוז אויפהויי־בען כדי צו מאַכען דעם אָבמאַך גילטיג.

ווען צוויי אָבער האָבען געשלאָסען אן אָבמאַך, כאָטש דער אָבמאַך קאָן נים אָנגערופען ווערען ווירקליך גילטיג, דאָך אויב איינער פון די צוויי צדדים וואָס האָבען אריינ־געשלעפּט די וועט אין א קריעג, צו וועלכער זיי האָבען זיך לאַנג געהאַט פאַר בעריטעט, וועלענדיג דורך דעם איינ־האַלטען זייער הערשאַפט איבער דייטש־לאַנד, און בעקומען די קאָנטראַל איבער זייערע.

(3) אז ענגלאַנד איז נים געווען פאַרבעריטעט צו קריעג, און געטהאָן אלעס פאַר שלום.

(4) אז צוליעב די אטאַקעס אויף בעלגיען און פראַנקרייך, איז ענגלאַנד אויך אריינגעצוגען געוואָרען אין דער מלהמה.

(5) אז דייטשלאַנד אלס א מילי־טערישע מאַכט, וועט צום סוף פער־ניכטעט ווערען פון די פערבינדעטע כעב־טע.

(6) אז פראַנקרייך איז בעלגיען, מו־זען פון דייטשלאַנד בעלוינט ווערען פאַר

---

*) מר. היינדמאַן איז דער פיהרער פון די ענגלישע מאַרקסיסטען.

דער אונרעכטען, וואָס זי איז געגען זיי בעגאַנגען.

(7) די בעזיגטע פראַווינצען מוזען אומגעקעהרט ווערען צורק, צו זייערע פריהערדיגע בעלי בתים, אבער צו ווערען זעלבסטשטענדיג, (זיי די איינוואוינער פערלאַנגען), און א זעלבסהיים מוז געשא־פען ווערען, אז דייטשלאַנד דאַרף מאַכען נים קיין מאַכען בייזע פאַר דייטשלאַנד צו פערוואָלטען איהרע אינערליכע געשעפטען.

וואָס אָנבעלאַנגט ענגלאַנד, האָט קיינמאָהל ענגלאַנד נים געפיהלט די שנאה נעגען דייטשלאַנד, ווי עס פּרעדיגט דייטשלאַנד.

איך גלויב אז דיעזער צושטאַנד, וועט נאָך אויף אָנהאַלטען פאַר די קומענ־דע עטליכע מאָנאַטען, און איך געהם זיך נים אונטער צו זאָגען, וואָס עס וועט זיין, אויב די מלהמה וועט זיך נאָך לאַנג ציהען, און רוסלאַנד מיט איהרע מיליו־אָנען סאָלדאַטען, וועלען שפּיעלען א וויכטיגע ראָליע אויפ'ן אייראָפּעאישען קאָנטינענט.

איך בערוועד אויך, וואָס מיין לאַנד איז נים געווען געגען פאַרבעריטעט צו מלהמה אויפ'ן ים און יבשה, ווייל דאַן וואָלט דער שלום נים געשטערט געוואָרען.

ווען דייטשלאַנד וואָלט געוואָהנט, אז ענגלאַנד און די גאַנצע בריטישע מליכה וועלען געהן אויף מלהמה, אום נקמה צו נעהמען פאַר דער פערגוואַלטי־גונג פון בעלגיעקס נייטראַליטעט, און צו בעשיצען איהרע אייגענע אינטערעסען, דאַן וואָלטען מיר קיין מלהמה נים געהאַט.

דייטשלאַנד האָט נים געוואָוסט די אמת'ע לאַגע און די געפיהלען פון אונזערע מאַסען אין ענגלאַנד, אירלאַנד, און די קאָלאָניעס.

און נאָך מעהר, בין דעם לעצטען מאָמענט פון אונזער קריעגס־ערקלעהרונג

(פאַרזעטצונג אויף פיידזיש ה)

ליכט און שאטען פון דער יעצטיגער גרויסער מלחמה

(איבערזעצט פון דער „ניו רעווי".)

פון ה. מ. היינדמאַן. *)

וויל מען פערשטעהן די יעצטיגע מלחמה, מוז מען קודם כל אנערקענען פאַל געגדע פונקטען, און אָנגעהמען זיי אלס אמת'ן: —

1) אז דיעזע גרויסע מלחמה איז נים קיין קאַפּיטאַליסטישע, אזא מלחמה אין וועלכער עס זענען פעראינטערעסירט די קאַפּיטאַליסטען, אדער אן אנדער קלאַס פון לאַנד.

2) אז די מלחמה איז א פאָלגע, צוליעב דעם, וואָס עס עקזיסטירט א מי־ליטאַריסטיש־קאַסטע אויף דער וועלט — די חרייסטישע ווינקערס וואָס האָבען אריינ־געשלעפּט די וועט אין א קריעג, צו וועלכער זיי האָבען זיך לאַנג געהאַט פאַר בעריטעט, וועלענדיג דורך דעם איינ־האַלטען זייער הערשאַפט איבער דייטש־לאַנד, און בעקומען די קאָנטראַל איבער זייערע.

(3) אז ענגלאַנד איז נים געווען פאַרבעריטעט צו קריעג, און געטהאָן אלעס פאַר שלום.

(4) אז צוליעב די אטאַקעס אויף בעלגיען און פראַנקרייך, איז ענגלאַנד אויך אריינגעצוגען געוואָרען אין דער מלהמה.

(5) אז דייטשלאַנד אלס א מילי־טערישע מאַכט, וועט צום סוף פער־ניכטעט ווערען פון די פערבינדעטע כעב־טע.

(6) אז פראַנקרייך איז בעלגיען, מו־זען פון דייטשלאַנד בעלוינט ווערען פאַר

---

(1) קדושין דף כו' עמוד א.
(2) משנה קדושין דף כו' עמוד א.
(3) ויקרא כה', 14.
(4) זעה בבא מציעא דף מז' עמוד ב.
(5) בבא מציעא משנה דף מד' עמוד א. חושן משפט פאַראַגראַף 1 און 4 חלק 204 יד החזקה קאַפּיטעל 7, פאַראַגראַף 2. הלכות מכירה.
(6) יד החזקה קאַפּיטאַל 1 פאַראַג־ראַף 1 הלכות מכירה, חושן משפט חלק 189 פאַראַגראַף 1, בבא מציעא דף מט' עמוד א.
(7) בבא מציעא דף מט' עמוד אא.
(8) יד החזקה, קאַפּיטאַל 7 פאַראַ־גראַף 8, חושן משפט 204 פאַר. 7.
(9) בבא כתרא דף עו' עמוד א.
(10) אזא וועקסעל רופט דער תלמוד אותיות אין בבא בתרא דף עו' עמוד א. די אורזאַכע איז, ווייל אויף אזא וועקסעל זענען בלויז פאַראַן איתיות, ביכשטאַבען, און צייכענס.
(11) חושן משפט, קאַפּיטאַל 66 פאַראַגראַף 1.
(12) בבא בתרא דף עו' עמוד ב. דף עז' עמוד א.

---

*) מר. היינדמאַן איז דער פיהרער פון די ענגלישע מאַרקסיסטען.

דער פערקויף פון א וועקסעל.

בכדי איינער זאָל פאַרקויפען צום אנדערען א וועקסעל, מוז נויטווענדיגער־ווייזע זיין לויט דעם רב'ניישען געזעץ, דאָס וואָס די חכמים רופען „כתובה", (9) דאָס איבערגעבען שריפטליך און מסירה דאָס איבערליעפערען.

בכדי דייטליך צו פאַרשטעהען וואָס דיעזע צוויי תלמודישע אויסדריקע בע־דייטען, וועל איך אין קורצען זיי ארום ריידען.

אייב ראובן פאַרקויפט שמעון'ען א וועקסעל (10) וואָס ער האָט אויף איינעם לוי, מוז ראובן שרייבען פאַר שמעון'ען א ביל אָף סייל, א שטר מכירה, אין וועל־כען ראובן מוז שרייבען פאָלגענדעס: „אני פב"פ (פלוני בן פלוני) מקנה לך פ"בפ שטר זה על פ"בפ איהו וכל שיעבודה' (11).

די דערמאָהנטע פאָרמולע, מעג מען שרייבען ענטוועדער אויף דער אנדערער זייט פון שטר חוב, אָדער, אויב שמעון פערלאַנגט עס, וועט ראובן איהם מוזען שרייבען דעם ביילל אָף סייל מיט דער דערמאָהנטער פאָרמולע אויף אן אנדער שטיק פאַפּיער. נאָכדעם ווי די דערמאָהנ־טע כתיבה האָט שטאַטגעפונען, מוז נאָכהער פאַרקומען די מסירה, דאָס הייסט דער פאַרקויפער מוז איבערליעפע־רען דאָס וועקסעל צום קויפער.

אויב אָבער די כתיבה האָט בלויז שטאַטגעפונען, אָדער די מסירה בלויז אין אזא פאַל האָט דער פאַרקויף קיין שום ווערטה נים. און ווי דער תלמוד דריקט זיך אויס, „לצור על פי צלחית" (12), דאָס הייסט אז דאָס פאַפּיער קאָן מען בלויז נוצען צום פאַרשטאָפען א פלעשעל, מעהר האָט עס קיין ווערטה.

---

(1) קדושין דף כו' עמוד א.
(2) משנה קדושין דף כו' עמוד א.
(3) ויקרא כה', 14.
(4) זעה בבא מציעא דף מז' עמוד ב.
(5) בבא מציעא משנה דף מד' עמוד א. חושן משפט פאַראַגראַף 1 און 4 חלק 204 יד החזקה קאַפּיטעל 7, פאַראַגראַף 2. הלכות מכירה.
(6) יד החזקה קאַפּיטאַל 1 פאַראַג־ראַף 1 הלכות מכירה, חושן משפט חלק 189 פאַראַגראַף 1, בבא מציעא דף מט' עמוד א.
(7) בבא מציעא דף מט' עמוד אא.
(8) יד החזקה, קאַפּיטאַל 7 פאַראַ־גראַף 8, חושן משפט 204 פאַר. 7.
(9) בבא כתרא דף עו' עמוד א.
(10) אזא וועקסעל רופט דער תלמוד אותיות אין בבא בתרא דף עו' עמוד א. די אורזאַכע איז, ווייל אויף אזא וועקסעל זענען בלויז פאַראַן איתיות, ביכשטאַבען, און צייכענס.
(11) חושן משפט, קאַפּיטאַל 66 פאַראַגראַף 1.
(12) בבא בתרא דף עו' עמוד ב. דף עז' עמוד א.